

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolila šíření autorských děl hudebních prostřednictvím sítě Internet. Důvodem této mé volby je v první řadě zájem o tři fenomény, které představují stavební kameny této práce a kterými jsou hudba, Internet a autorské právo. Dalším motivem pak byla snaha o pochopení v současné době tolik aktuální a diskutované problematiky, jakou šíření hudby po Internetu bezesporu je, a to především ve své nelegální podobě.

Internet umožňuje šíření, získávání, výměnu a propojování dat a informací po celém světě v průběhu vteřin. Digitální kopie se navíc vjemově neliší od originálu. To nicméně představuje nebezpečí pro nehmotné statky, které jsou kopírovány, měněny a dále zpřístupňovány třetím osobám bez souhlasu nositelů příslušných práv. Právní ochrana a hlavně její aplikace pokulhávají za technickým vývojem, a proto se nositelé autorských práv více než na právní nástroje spoléhají na technologická zařízení, umožňující jak zakódování, tak kontrolu užití jejich děl. Je proto důležité, aby autorské právo bylo chráněno i na Internetu, který jen posílil některé dřívější autorskoprávní mýty: 1) jednání, z něhož nemá odpovědná osoba majetkový prospěch, neporušuje autorské právo, 2) na Internetu lze pořizovat rozmnoženiny čehokoli a následně je zpřístupňovat jiným, 3) nákupem CD mohou nakládat s celým jeho obsahem. Je třeba si uvědomit, že jakákoliv informace šířená prostřednictvím Internetu je nadána autorskoprávní ochranou, pokud splňuje její autorským zákonem stanovené podmínky. Sama skutečnost, že jde o informaci nikoliv v původní, ale v digitální podobě, nemá na ochranu žádný podstatný vliv.¹

Autorské dílo je ze své podstaty určeno k tomu, aby bylo společností konzumováno a pouze společenské uplatnění díla přináší naplnění smyslu jeho vzniku. Internet je revolučním komunikačním prostředkem, který oprávněným osobám umožňuje rychle, snadno a s minimálními náklady šířit své dílo mezi členy společnosti. Je tak novým distribučním kanálem hudebního průmyslu. Stinnou stranou věci je pak stejná možnost těch, kteří dílo užívají nelegálním způsobem. Myšlenka absolutní svobody přístupu k informacím spolu s přirozenou snahou lidí obcházet právo ke svému vlastnímu prospěchu jsou hlavními příčinami dramatické situace, jaká dnes panuje v oblasti ochrany autorských práv v prostředí Internetu. Globální charakter Internetu nás tak ve oblasti autorského práva staví před zcela novou

dimenzi šíření díla ve smyslu dosavadních představ a chápání tohoto institutu. Prostřednictvím Internetu dochází k prakticky nekontrolovatelnému a kvantitativně i kvalitativně nebývalému rozsahu šíření, a tedy i užití autorskoprávně chráněných děl.² Podle zprávy Mezinárodní federace fonografického průmyslu (dále jen „IFPI“)³ byly v roce 2007 vyměněny miliardy nelegálních hudebních souborů, přičemž poměr ilegálně získaných souborů vůči těm legálně zakoupeným je asi 20:1. Největším zdrojem autorskoprávních „krádeží“ v online prostředí jsou přitom stále tzv. peer-to-peer sítě. Také o nich bude proto dále pojednáno.

Svou diplomovou práci začínám vymezením základních pojmů, jako je autorské dílo hudební, Internet a práva oprávněných osob k hudebnímu dílu. Další kapitola pojednává o užití díla prostřednictvím Internetu, a to především ve vztahu ke dvěma základním typům jednání, ke kterým na Internetu dochází. Jde v první řadě o zpřístupňování autorských děl na Internetu, a na straně druhé pak o proces opačný, tj. pořizování rozmnoženin takto zpřístupněných děl jednotlivými uživateli při jejich tzv. stahování (tento laický pojem si dovoluji ve své práci používat jakožto synonymum s anglickým výrazem download). Tyto dva typy jednání pak posuzuji z hlediska platné autorskoprávní úpravy, tedy o jaké způsoby užití díla se jedná, přičemž zvláštní pozornost je přirozeně věnována užití díla jeho sdělováním veřejnosti ve smyslu § 18 autorského zákona. Čtvrtá kapitola se zabývá některými způsoby šíření hudebních děl, které jsou v souladu s autorskoprávní legislativou, tj. dochází k nim se souhlasem nositelů příslušných práv (online prodejny), popřípadě jde o užití autorským zákonem dovolené (užití ukázek děl v rámci internetových obchodů, užití díla pro osobní potřebu fyzické osoby). Pátá kapitola se naopak věnuje nejrozšířenějším způsobům nelegálního šíření hudebních souborů prostřednictvím Internetu. Jde zejména o problematiku tzv. peer-to-peer sítí (dále jsou nazývané také jako P2P sítě), na jejichž principu je postaven doslova fenomén dnešní doby, tzv. výměnné systémy. Dále jde o tzv. torrenty, které jsou také typem výměnné sítě, ale se svými specifiky, a proto se jimi zabývám v samostatné podkapitole. V této souvislosti je pojednáno o odpovědnosti jednotlivých subjektů za porušení nebo ohrožení autorských a s nimi souvisejících práv při šíření hudebních děl prostřednictvím Internetu. Dále se zabývám některými vývojovými trendy v oblasti autorských práv v prostředí Internetu. V první řadě mám na mysli licence Creative Commons, které umožňují

umělcům zpřístupnit své dílo veřejnosti k volnému užití, zároveň však definovat podmínky takového užití. Jde v podstatě o nástroj pro podporu nových obchodních modelů, který využívají nejen umělci začínající, kteří si potřebují vybudovat renomé a posluchačskou základnu, ale také umělci již populární, kteří chtějí zpřístupnit svou hudbu zdarma posluchačům, nicméně se zachováním určitých autorských a jiných práv, především osobnostní povahy (právo na autorské označení apod.). Dále se pokusím nastínit spíše z praktického než právního pohledu určité alternativní obchodní metody, tedy zda je možné nahradit zisky z prodeje hudebních nosičů z jiných zdrojů. Následující osmá kapitola je věnována ochraně autorského práva v prostředí Internetu, a to jak veřejnoprávním, tak soukromoprávním prostředkům ochrany, samozřejmě s hlavním důrazem na ochranu poskytovanou autorským zákonem.